

ВИХОВАННЯ ПЕВНИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЗАПОРУКА ДОСЯГНЕННЯ НЕЮ ЖИТТЄВОГО УСПІХУ

Розглянуто проблему набуття особистістю певних і необхідних якостей та вмінь виходити за межі особистих переконань і парадигм, які раніше вважалися правильними, а сьогодні вже не відповідають вимогам часу, сміливо досліджуючи власні інтереси та намагатися успішно їх реалізувати.

Ключові слова: успіх, особистість, можливості, розвиток, якості, вміння, мислення, самостійність.

Цілком очевидно, що головною спонукальною причиною в житті кожної людини, яка себе справді поважає, є намагання досягти успіху як у професійній діяльності, де б можна було реалізувати весь спектр своїх можливостей, так і здобути, а точніше створити, щастя в особистому житті.

Усе це залежатиме від того, чи спроможна вона буде виробити в собі певні якості, здобути необхідні знання, і за допомогою ентузіазму перетворити ці знання у дії.

Разом з тим, завданням для кожної особистості мало б бути не стільки здобуття необхідних знань, скільки розвинення вмінь мислити на рівні рішень і дій, вибудовування свого життя самостійно згідно зі своїм покликанням, життя, в якому було б усе, що справді необхідно – багатство, щастя, сім'я і праця, котра приносить людині як матеріальний добробут, визнання, так і насолоду від самого життя [4].

За таких умов на плечі самої особистості лягає тягар розробки програми, яка, з урахуванням індивідуальних здібностей і запитів особистості, дасть змогу власними зусиллями досягти успіху як у кар'єрі, так і в особистому житті.

Можна з упевненістю стверджувати: наскільки убогість “прилипає” до тих людей, чия свідомість тяжіє саме до убогості (бідність – це стан душі, а не кишені), настільки успіх шукає тих людей, які на нього заряджені.

Щоб досягти значного успіху, необхідно бути відкритим для успіху. Бути відкритим для успіху – це вийти за межі нашого імпринтованого¹ тунелю реальності, іншими словами – нашого бачення і розуміння світу; це означає вміти виходити за межі особистих переконань і парадигм, які ще вчора вважалися правильними, а сьогодні вже не відповідають вимогам часу. Бути відкритим для успіху – це сміливо досліджувати власні інтереси і намагатися реалізувати їх, від сходинки до сходинки наздоганяти удачу шляхом глибокого оволодіння навичками самостійного мислення [7].

¹ Імпринт – це переконання або досвід, який формує особистість; імпринт встановлює обмеження, визначає параметри і периметри, у межах яких буде відбуватися розвиток особистості. З моменту встановлення імпринту психіка людини зумовлюється цим імпринтом.

Самостійність мислення – це той визначальний критерій, який суттєво допомагає побачити відмінності між якостями успішних і неуспішних людей. Ця відмінність – насамперед різниця в мисленні, котра і приводить людей до різних результатів. Ні для кого не є таємницею, що сучасні системи сімейного виховання, освіти, охорони здоров'я ґрунтуються на категоріях мислення, якими оперують у повсякденному житті люди неуспішні, які до того ж не здатні пристосовуватися до реального життя.

Необхідно усвідомити: людина починає по-справжньому зростати тільки тоді, коли відкинувши панцир загальноприйнятих правил і настанов, “сміє” рухатися назустріч удачі через ризик і помилки. Тільки ризик може забезпечити людей новими і справді необхідними знаннями; тільки у стані куражу, тобто ризику, людина відчуває творче кипіння свого духу й інтелекту, ламає звичні бар'єри і жадібно проривається до нових горизонтів. Тоді у неї з'являється відвага йти за своїми пробудженими здібностями, куди б вони не вели, і жодною мірою не обмежувати себе ідеологічними рамками й буденними шаблонними настановами, які вмонтовані в свідомість переважної більшості людей.

Людина, яка хоче “зробити себе сама” (а тільки так і має бути), не грає за правилами суспільства; вона відкидає хибні закони соціума, який уважно дивиться за тим, щоб усі його члени були рівні в бідності та сірості (як писав Ф. Ніцше, “доброчесність – це означає сидіти сумирно в болоті”). Людина “високого польоту” вчиться жити за неписаними правилами успіху, до яких дійшла самостійно.

Єдине цінне правило для такої особистості – завжди роби те, що хочеш; і якщо це правило сприйнято правильно, воно замінить їй всі інші правила – людина їх собі сформулює пізніше сама.

Отже, кожен, хто має твердий намір стати успішною людиною, мусить пам'ятати: насамперед необхідно навчитися відстежувати в собі категорії мислення, якими він звик користуватися і які надалі утримують його в певних межах, зумовлених минулим досвідом й установками, що панують у суспільстві.

Як тільки звичка мислити категоріями минулого, категоріями обмежень (обмеженого здоров'я, обмеженого щастя, обмеженого кохання, обмеженої удачі) відживає себе остаточно, людина здобуває нарешті те, без чого досягнення життєвого успіху просто неможливо: власними зусиллями формує у собі такі якості, які підносять її на вершину успіху.

Ці якості – як м'язи на тілі спортсмена, – вони напрацьовуються особистістю на щоденних тренуваннях, а потім виявляються на хвилі заслуженого успіху, який людина довго виношувала всередині себе. Такі якості дають людині ту реальну і довготривалу силу, без якої особистість немислима, без якої її плани на майбутнє так і залишаються мріями. Тільки ці напрацьовані якості можуть акумулювати всі наші сили, всі наші непізнані резерви в єдиний броньований кулак, здатний забезпечити прорив на шляху до успішного втілення у життя нашого креативного проекту [2].

Скільки має бути таких якостей кожна людина вирішує окремо, зважаючи на конкретну мету, а також з урахуванням своїх індивідуальних здібностей. Закцентуємо увагу лише на такому: докладаючи зусилля, ми не тільки наближаємося до поставленої мети, а й пізнаємо самих себе, тобто відкриваємо себе заново, часто з несподіваного боку. Разом із тим у процесі реалізації задуманого ми неминуче виявимо у своєму характері такі риси, які заради досягнення головної мети необхідно змінити.

Таким чином, щоб рух назустріч успіху був ефективним, необхідно освоїти шаблі підймання угору, тобто сформувати у собі певні якості характеру, здобути необхідні знання, і відшліфувавши власні інтелектуальні здібності, якомога скоріше вступити на стежку видимої фази успіху [2; 5; 7–9].

Перша якість, з якої треба почати працювати у цьому напрямі, – це **самоусвідомлення**. Щоб почати рух до успіху, необхідно зробити найголовніше і найневідкладніше: вибрати себе. Це означає: вибрати свою мету, щастя, бачення і розуміння світу; зрозуміти та полюбити самого себе, почати жити так як ти хочеш; звільнити свідомість від стереотипів і вірувань, які закривають від нас сутність нашого істинного бажання; звільнити себе від нав'язаних суспільством, безнадійно застарілих моделей поведінки. Нам досить тільки заявити свої права на події нашого життя, щоб повною мірою належати собі, а не перекладати відповідальність на інших, щоб вислизнути від самого себе.

Вибрати себе означає, що ми починаємо жити не за підручниками хорошого тону, а відкриваємо своє власне життя, шукаємо свій шлях до успіху, яким би він тернистим не був; наш особистий вибір означає фіксацію своєї суб'єктивної сутності.

Отже, зазначимо, що самосвідомою можна вважати лише ту людину, котра кожную хвилину розуміє чого хоче, відповідальна за себе, звітує тільки самій собі і постійно думає над тим, як цього досягти.

Друга якість, яка здатна вдихнути в нас дух животворний, якого нам так часто бракує, – це **оптимізм**.

Загальновідомо, що на світі є люди як оптимістичної, так і песимістичної спрямованості. Їх основна відмінність виявляється у характері мислення. В оптимістів воно позитивне, тобто особистість оцінює все з позитивного боку, а песиміст – з негативного.

Коли людина мислить позитивно, то відразу продумає (хоч і не завжди усвідомлено) практичні кроки для втілення своїх думок у дійсність. Коли вона мислить негативно, то свідомо чи несвідомо все робить для того, щоб виправдати свою бездіяльність. Колись оцінивши події свого життя, песиміст дедалі частіше неусвідомлено фіксується на ній, забуваючи про те, що життя щосекундно лине, породжуючи нові можливості та знищуючи невикористані. Той, хто мислить позитивно, у всьому намагається бачити позитивний бік і, зважаючи на це, складає чіткий план дій уже з попереднього моменту. І тоді життя і всі події набувають для нього певного сенсу.

Якщо ви зациклилися на минулих невдачах (поразках) і звикли вважати себе переможеним, то вже не зможете змінити перебіг подій на свою користь – і тоді поразка стане вічною, оскільки змінити таку настанову велими важко. Тільки спираючись на позитивну основу, можна в найкоротші терміни ліквідувати програму помилок та невдач і розпочати видиму фазу успіху. А це під силу тільки оптимістові; лише в оптимістові пробуджуються сили, здатні привести його до творчих звершень. І навпаки, тривале перебування у стані песимізму руйнує людський розум і здатне занапасти його душу “отруйними” думками.

Близьким до оптимізму є **ентузіазм**, без якого не обходиться жодне більш-менш значуще починання. Ентузіазм – це стан розуму, який надихає і спонукає до дій заради досягнення мети. Ентузіазм перебуває в таких самих відносинах з людиною, як пара з локомотивом: це життєва рушійна сила, яка спонукає до дій. Без ентузіазму людина нагадуватиме електричну батарею, яка розрядилася [5].

Дозволяти собі робити те, що подобається, поки ти для всіх хороший, вміють усі. Однак більшість людей відступає від накреслених цілей, як тільки оточення починає оголошувати нас поганями. Отже, кожна людина, на противагу чинним правилам і настановам, мусить вчитися бути поганою, тобто **зухвалою**, щоб не залежати від оцінки оточення, в очах якого ми завжди будемо поганями, якщо не йдемо назустріч його очікуванням. Сама логіка відносин з оточенням свідчить: чим менше ми здатні бути поганями, тим більше ми піддаємося тиску з його боку і тим більше стаємо агресивними, намагаючись вилити на нього всю свою негативну енергію, пов’язану з тим, що ми пригнічуємо в собі природну сутність і заганяємо всередину наші справжні бажання. І навпаки, як тільки ми дозволяємо собі бути поганями, в агресії вже немає потреби.

“Людина – найпарадоксальніша істота яку породила природа”, – писав Ф. Ніцше. Ця парадоксальність виявляє себе у тому, що, наприклад, домінування одних тільки позитивних якостей і рис характеру ще не дає людині можливості повною мірою розвинути свої найкращі здібності. Більше того, саме з поганих якостей часто утворюються або народжуються і розквітають справжні таланти, тоді як деякі властивості особистості, які раніше сприймалися як позитивні, за певних обставин перетворюються на догму, котра гальмує особистісне зростання. Коли йдеться про граничні свої вияви, то ця сама чистота догми у кінцевому результаті за певних умов, з огляду на специфічну властивість людської психіки доводить все до абсурду, призводить до фашизму й екстремізму і категоричного несприйняття тих, хто її не сповідує.

Отже, в оцінюванні людини необхідно вчитися відкидати ілюзії й упередження стосовно того, чим вона реально є і якою, на нашу думку, вона мала б бути, а тим більше, коли йдеться про особистість неоднозначну.

У цьому питанні доцільно було б керуватися феноменологічною настановою, відповідно до якої під час сприйняття людини нам слід вилучити з поля зору всі нагромаджені нашою пам’яттю і мисленням застарілі

ідеї, шаблонні думки, упереджені оцінки й судження та прагнути з позиції “чистого спостерігача”, без навіювань (70% людей мислять і здійснюють свої вчинки під впливом різноманітних нав'язаних їм ідей і поглядів) й усталених розумових звичок зробити для себе доступною й очевидною сутність цієї людини.

“Погані люди виграють, коли їх краще пізнаєш, а добрі втрачають”, – писав П. Ліхтенберг. Якщо добре поміркувати, то виявиться, що у кожної людини є чимало такого, що на перший погляд здається чеснотою, а насправді згубно для неї, і навпаки: дещо має вигляд пороку, а насправді гарантує їй благополуччя і безпеку. Із цього випливає таке: ми не повинні боятись звинувачень у тих пороках (або тим, що вважається пороком) без яких, як відомо, важко орієнтуватись у неоднозначних життєвих ситуаціях, коли не все можна заздалегідь передбачити [1].

Оскільки людина, як пише Н. Макіавеллі, з огляду на свою природу не може мати одні тільки чесноти та неухильно їх дотримуватись, то розсудливій особистості належить уникати пороків, які можуть позбавити її безпеки, а від інших – утримуватися в міру сил, але не більше. З іншого боку, мусимо пам'ятати, що, як писав сучасний німецький письменник Г. Грасс, іноді усуваючи людські недоліки ми ризикуємо усунути і саму людину.

Але ми не повинні особливо перейматися думкою переважної консервативної більшості з приводу негативного сприйняття нею нашої поведінки. Так завжди було, є і буде, що люди з їх упередженнями всюди й у всьому намагатимуться каталогізувати всіх, хто відрізняється від них і не поділяє їх догм і поглядів та накласти на них суспільне тавро тільки за те, що ті ухиляються від установлених стандартів, без яких самі вони просто не уявляють своє існування. Такі люди демонструють дивовижну здатність, яка спантеличує інших і приводить їх у стан розгубленості, а саме – при сприйнятті й оцінюванні людей (особливо неординарних особистостей) ігнорувати певні види інформації, котрі не вписуються в їх імпринтовані тунелі реальності (індивідуальну картину світу).

Таких людей можна лише жаліти; у цьому питанні вони є безнадійними, позаяк вивільнити їх розум та серце із пелюшок упереджень і стереотипів, у які їх свого часу сповила сім'я, а потім закріпило суспільне середовище, – завдання надзвичайно складне й зазвичай майже не піддається вирішенню.

Отже, кожна особистість мусить дозволити собі бути поганою, нехай навіть її поведінку сприймають як виклик. Звичайно, найближче оточення і соціум взагалі навряд чи нам подарують це, адже воно руйнує такі дороги для їх свідомості стандарти та звички. А з іншого боку, хто має право нас судити? Засуджують завжди тільки слабкі; той, хто справді сильний і чогось вартий, завжди буде намагатися досягти більшого чи принаймні рівного становища з тим, хто досягнув вершини.

У кінцевому результаті кожна людина мусить поставити за мету викоринити в собі ті механізми керованості та залежності від оточення, які

заважають їй серйозно й відповідально займатися собою і реалізовувати свої глибинні інтереси, які по-справжньому тільки і дорогі для неї.

Загальновідомо, що незалежність, здебільшого, ґрунтується на вмінні сказати “ні”.

Наше невміння бути поганими і говорити “ні” там, де цього вимагає ситуація або наші інтереси, активізує в нас програми керованих, бо всі ми виростили в атмосфері батьківської влади. І це, можливо, найбільша наша вада, яка несе із собою найбільшу загрозу. У подальшому ми вирвалися з-під опіки батьків, але не з-під влади програми управління нашими потребами [7]. Естафету керування нами підхопили держава, громадська думка, церква, мораль, норми, правила, засади сім’ї тощо. Однак, розпізнавши механізми нашої керованості, ми зможемо викоринити їх у собі лише тоді, коли наберемося рішучості вирватися з-під влади загальноприйнятих моделей і стереотипів поведінки.

У нашому житті завжди є простір для найважливіших і перспективних занять, але побачити це здатний лише той, хто не намагається заповнити свій час і психологічний простір загальноприйнятими речами та не витрачає сили на те, щоб досягти свого загальноприйнятими методами. Тому головним кредом незалежної особистості завжди повинно бути “Я так хочу”, навіть коли в обмін на слухняність обіцяють гарантоване комфортне існування й різноманітні привілеї.

Будь-яке життя, коли його ведуть по-справжньому, – це ризикована справа, а отже, схильність **діяти ризиковано** за певних обставин – це властивість, яка має стати домінантною в поведінці особистості.

Можна з упевненістю стверджувати: щоб досягти у цьому світі чогось видатного, по-справжньому значущого, потрібно наважитися ризикнути, тому що найгірше для людини – ніколи і нічим не ризикувати. Наші сумніви у цьому аспекті – наші зрадники, бо вони часто змушують нас програвати там, де ми могли б виграти, і таким чином заважають нам пробувати.

Той, хто нічим не ризикує, нічого не робить, нічого не має і, найголовніше, нічого цікавого собою не становить. Можливо, він і уникне страждань і горя, але водночас не зможе вчитися, відчувати, змінюватися, зростати, любити, творити та й узагалі повноцінно жити. За великим рахунком, це означатиме, що він втратив свободу, адже вільний тільки той, хто ризикує.

У кожній справі, яка чогось варта, зустрічаються ситуації, яких не подолаєш, не уподібнившись безумцю. “В навіженстві є надія, у пересічності – жодної”, – писав Р. Емерсон. Тільки божевільний ладен наважитися на ризик, який приводить його на вершину заслуженого успіху. До того ж, іноді, тільки безумство здатне зробити людину мудрою.

Отже, щоб домогтися запланованого, ми мусимо наважитися на відчайдушний ризик. В особистісній самореалізації людині надзвичайно шкодить боязнь ризикувати. А бояться ризикувати люди найчастіше тому, що бояться невдач. Однак корисніше набути новий життєвий досвід, ніж за-

лишитися зі старим багажем, а отже, ніколи не пізнати і не випробувати себе.

Кожна людина, яка досягла у своєму житті чогось цінного, значущого, неординарного, володіла такою якістю, як **активність**.

Основою активності є наша життєва сила. На певному етапі нашого розвитку ця сила втілюється переважно у формі сексуальності.

Сексуальне бажання – найсильніше людське прагнення. Підстьобнута цим бажанням, людина розвиває уяву, сміливість, силу волі, наполегливість, завзятість, творчі здібності, недоступні для неї за інших умов.

Однак зазначимо: нас більше цікавить питання про те, за яких умов ця сексуальна енергія стає джерелом активності та творчої уяви. Це можливо тільки за тієї умови, коли людина навчиться перетворювати цю потужну силу в різноманітні форми творчих зусиль. З. Фрейд називав це явище сублимацією. Отже, якщо розглядати секс узятий окремо, то реалізація цієї потреби ні до чого продуктивного не приводить, хіба що знімає психологічне напруження і приносить доволі дешеве задоволення, яке є блідю тінню тієї справжньої насолоди, яку здатна пережити людина, коли ця енергія перетворена на вищі цілі. Секс, правда, не є аморальним, але по суті він є безплідним. Ним можна займатися, або коли ти не здатний, або коли не хочеш творити, або просто для розмноження людської популяції. Але вдосконалювати себе і по-справжньому творити може лише та особистість, думки якої зорієнтовані на вищі духовні цілі, поштовхом до чого є саме ця перетворена енергія. Вона також сприяє трансформації тих злих пристрастей, що наповнюють людину і шукають для себе виходу назовні, на творчість.

Отже, коли мозок надихається цією перетвореною енергією, то тоді він не тільки притягує думки та ідеї, народжені мозком інших людей, а й наділяє власні думки і почуття властивостями, які необхідні для того, щоб їх краще сприйняла підсвідомість інших людей.

Якщо додати до цього той факт, що на абсолютну більшість людей можна впливати тільки через емоції, то стають зрозумілими важливість і значущість сексуальної енергії як обов'язкової властивості людини, здатної збурити в людині найсильніші емоції та в такий спосіб залучити її до процесу спілкування і взаємодії.

Доведено на практиці: коли людина перебуває в піднесеному емоційному стані закоханості, у неї підвищується швидкість мислинневих процесів, сприяючи таким чином посиленню інтелектуальної активності; у неї також поліпшуються комунікативні можливості, що робить її більш приємним і бажаним співбесідником, ззовні більш привабливим, кмітливим і чуйним у спілкуванні. “Часто найтупіше створіння під впливом почуття сягає висот красномовності, і якщо не в словах, то принаймні в думках воно неначе витає в якомусь світло-сяйному середовищі”, – писав О. де Бальзак.

Прагнення до сексуального самовираження є найпотужнішим стимулом, реагуючи на який людина здобуває стани, відомі як напружене очіку-

вання, ентузіазм, **творчий “прорив”** або, як його ще називають, “інсайт” – прозріння, “осяяння”. Але це тільки тоді можливо, коли сексуальне прагнення приборкано і перетворено; тоді воно стає рушійною силою, яка здатна підняти людину на вершини думки і духу, залишивши далеко позаду та внизу всі джерела тривоги і роздратування, які затьмарювали колишні її будні.

Та сама сексуальна енергія, але в “очищеному” вигляді, лежить в основі особистого магнетизму людини, що робить її неймовірно привабливою, чарівною, наділяє її неповторним шармом. Такій людині чомусь хочеться вірити, за нею хочеться йти, хочеться поводитись так, щоб заслужити її схвалення. Якщо зрозуміти цю властивість і культивувати її у собі, вона принесе велику вигоду в спілкуванні з людьми. Ця енергія передається іншим за допомогою таких засобів:

– **рукостискання** – дотик руки демонструє наявність магнетизму або його відсутність;

– **тон голосу** – магнетизм або сексуальна енергія забарвлює голос, робить його музичним і привабливим;

– **поза й постава** – люди із сильним сексуальним почуттям рухаються легко, граціозно і швидко;

– **вібрації думки** – люди з високим сексуальним почуттям забарвлюють думки сексуальними емоціями, вони можуть це робити довільно і тим самим впливають на оточення;

– **турбота про своє тіло** – люди із сильним сексуальним почуттям, як правило, дуже піклуються про свою зовнішність. Вони старанно підбирають одяг, який відповідає їх особистості, фізичному стану та емоційному настрою.

Особливе значення для посилення особистого магнетизму, а також для особистісного самовибудовування має індивідуально-неповторний стиль особистості. “Перше, що є, – це стиль”, – писав Ф. Ніцше. Стиль – це той стрижень, навколо якого формується індивідуальність людини з усіма унікальними характеристиками, які вирізняють її з-поміж оточення. Наявність у людини свого неповторного стилю надає їй такого шарму, привабливості, що своєю поведінкою, манерами особистість здатна зачарувати кого завгодно, розтопити кригу серця найнепоступливішої людини, і проникнувши у сховища її душі, схилити на свій бік.

Відмінною особливістю людини, яка знайшла свій стиль, є оригінальність. Про таку особистість кажуть: її краса в її стилі. Не та особистість оригінальна, яка нікого не наслідує, а та, яку неможливо наслідувати. Але найголовніше те, що наявність оригінальної ідеї допомагає людині відбутися як особистість.

Вміння легко, невимушено і витончено висловлювати свої думки, одягатися з вигадливою елегантністю, але без крикливої розкоші, плідний талант, жвавість розуму, яка поєднується з **оригінальністю міркувань**, вміння подібатися іншим, відчуття міри – головні ознаки новоствореного

високого стилю особистості, котрі утворюють джерело особистого магнетизму.

Встановлено, що людина починає оволодівати мистецтвом сексуальної трансмутатії у 30–40 років. Це відкриття, як правило, відбувається випадково, особистість тільки починає помічати, що її здібності чогось досягати значно посилюються. Це відбувається тому, що у віці близько 40 років природа приводить у гармонійну відповідність енергію кохання, романтики і сексу, щоб людина змогла черпати у них сили та натхнення. Ерос, кохання, любов – універсальна енергія життя, що дає людині сили творити, бути щедрою та жертвовною. Завдяки цьому відбувається “внутрішнє перетворення” особистості, справжнє її духовне народження, завдяки чому вона в усій красі та багатогранності розкриває свій потенціал.

Однією з найважливіших якостей, без якої неможливо створити нічого з того, що буде здатне в майбутньому приносити нам довгоочікувану радість, є **старанність**.

Старанність виявляється у готовності кинути виклик будь-яким труднощам за умови, що вони необхідні для подальшого успіху. Необхідно усвідомити: легких шляхів на початку будь-якої справи не буває; легкий шлях – це ілюзія. Усе, що приносить людині щастя, – здоров’я, гроші, кар’єра, стосунки – необхідно заробляти важкою працею. А тому будь-які сьогоденні труднощі на цьому шляху слід розглядати як інвестицію в майбутні успіхи.

У глибині душі всі ми прагнемо корисної творчої праці, яка дає поживу розуму і справу для рук. Наша душа знаходить себе по-справжньому лише тоді, коли повністю чомусь віддається, а віддаватися повністю вона може тільки спорідненій праці, яка відповідає її природним здібностям. Людина стає тим, що вона є завдяки справі, яку вона робить своєю. Тільки займаючись улюбленою справою людина здобуває справжню радість, тільки нею вона по-справжньому дорожить.

За таких умов не лякають навіть труднощі – вони тільки захоплюють і посилюють завзятий характер. Подолання труднощів породжує винахідливість. Не випадково здоровий організм часто шукає нові ситуації заради пошуку та дослідження своїх унікальних здібностей і граничних можливостей, які не знайшли собі місця в системі звичних психологічних уявлень; це особливі за складом здібності, які тільки під час труднощів виявляють себе й діють найкраще.

Кажуть, що наша земля погано облаштована для щастя; якщо це справді так, то нам залишається одне – вільно творити. Одне тільки і є щастя – творчість... Живе лише той, хто творить, – писав Р. Ролан.

Творчість – це наша сутність, наша життєвість, трансформаційна сила, яка сприяє позитивній самооцінці.

Водночас сучасній людині, перш ніж твердо ступити на стежку творчості, треба вміти розставатися із застарілими, вже непридатними формами досвіду, навичок мислення, здійснення вчинків, які в надлишку подано в традиційній системі виховання й освіти. Зазначимо: як це не важко визна-

ти, але сучасні традиційні методи виховання – логічні та переважно прагматичні – спрямовані на досягнення такої мети суспільства, яка полягає не в тому, щоб створити креативну особистість зі своїм оригінальним і незалежним стилем мислення, здатною адекватно реагувати на виклики нового часу, ставити перед собою завдання й успішно вирішувати їх; вони зорієнтовані насамперед на те, щоб створити напівробота, котрий максимально близько наслідує суспільний еталон, своєрідний ідеал, до якого можуть бути висунуті певні вимоги.

Поставимо собі декілька запитань. Наприклад: чи не нагадують сучасні школи міні-в'язниці? Чи не обмежують вони уяву учня, чи не тиснуть вони на дитину фізично й ментально, і чи не практикують вони різноманітні форми явного і прихованого тероризму? Відповідь, як видається, очевидна: так. Такі школи не зацікавлені в реальному розвитку особистості, оскільки будь-якій державі вигідно, щоб своїм членам із самого дитинства прищеплювати інстинкт керованих, а будь-який клан, який знаходиться при владі, аж ніяк не зацікавлений в тому, щоб вирощувати для себе нових конкурентів. Подібні школи необхідні насамперед державі, для того щоб навчати дітей виконанню певних ролей в її офісах та інших установах.

Логіка такого підходу до виховання майбутнього спеціаліста, члена суспільства проста: повністю свідомо пробуджена особистість, якій вдалося уникнути “промивання” мізків, не захоче вписуватися у жодну з ролей, запропонованих суспільством [5].

Хочемо наголосити: пробудження у нашому розумінні означає вправлення програми, яка змушує людину діяти і сприймати навколишній світ як погано (тобто неправильно) зібраний робот. Пробудившись, вона зможе побачити зовсім інший світ; і це буде кульмінаційний пункт у розвитку особистості в її просуванні до самореалізації. Коли ж мова йде про роботизовані продукти традиційного виховання, то, крім того, як зручно вписатися у штучно створені для них ніші, ці понівечені істоти більше ні на що не здатні.

Однак, ми віримо: рано чи пізно настане час, коли виникне гостра потреба в людях, які здатні творити, які не погоджуються на тупу покірність, а навпаки, у всьому здатні виявляти ініціативу; котрі не є вузьколобими фанатиками тієї чи іншої безглуздої ідеології, а мають твердий намір зробитися справжніми господарями своєї долі, стати дослідниками своїх істинних бажань та інтересів і зуміють змінити своє життя на краще.

Те, що ми здатні вбачати несправедливість й абсурд у багатьох нинішніх традиціях й установах, які міцно заволоділи умами у суспільстві, свідчить лише про наше поступове позбавлення від бездумного автоматизму і наше небажання жити в тій системі координат, яка давно вже дискредитувала себе та перестала відповідати нашим індивідуальним запитам і нашому рівню домагань, які останнім часом значно вирости.

Ми вже усвідомлюємо, що повинні використовувати наші можливості для власного задоволення і творчого розвитку, для удосконалення життя, а не для продовження нудного роботичного існування.

Що треба робити для того, щоб у людини пробудити креативність як необхідну передумову ефективної особистості? Основні умови, необхідні для стимуляції креативності, такі: психологічна безпека, прийняття вас оточенням такими, які ви є, емоційне розуміння і свобода від оцінок, а також клімат психологічної свободи, атмосфера розкнутості, дозволеності, відкритості, гри та спонтанності.

А що в кінцевому результаті дає людині заняття творчістю? Як наслідок, ми інтегруємо в єдине ціле наш інтелект, тіло, емоції та дух, ми посилюємо себе і відчуваємо радість та надію; наша свідомість стає єдиною, цілісною, самодостатньою. Зрештою, через творчість людина здатна відчувати стан, який інтерпретує для себе як примирення із собою, що дає можливість позбутися психологічних проблем.

Наступна якість, без якої успіх неможливий, – **уважність**. Тотальна уважність виникає, коли людина не розпорошує енергію своєї свідомості на нижчі переживання. Уважність людей, які себе усвідомлюють, спрямована насамперед усередину – вони приймають виклик гніву або страху, протиставляючи цим почуттям свою позитивну волю. Той же, хто живе неусвідомлено, вибирає втечу в свої негативні переживання того, що відбувається. Саме піддаючись нижчим почуттям, ми втрачаємо найбільше енергії. Якби ми вміли спрямувати нашу енергію не в тому напрямі, у який її затягують наче у вир наш гнів і наші страхи, а в позитивне та конструктивне русло, задіявши своє креативне начало, то, можливо, небезпека була б ліквідована, а на місці гніву й страху могли б виявитися нові можливості.

З кожним виявом нижчих почуттів ми потрапляємо у залежність від них, що дедалі зростає, а потім вже не здатні позбутися цих виявів без сторонньої допомоги, що не дає можливості побачити інші моделі поведінки. Як цього уникнути? Відповідь проста: через **усвідомлення і самоспостереження**. Перше, що нам необхідно усвідомити, – нашу свободу реагувати в будь-якій ситуації не так, як нас провокують, а навпаки, так, як від нас цього не очікують, так, як ми вважаємо за потрібне.

Кожна людина має два рівні свободи [7]. Перший рівень свободи відносний і багато в чому залежить від середовища, часу та обставин – це можливість робити й отримувати те, що ти хочеш, у межах своєї життєвої території, поки тобі це не заважають робити інші. Другий рівень свободи абсолютний, тому що це рівень нашої внутрішньої свободи – боятися або не боятися, якщо тобі загрожують; ображатися або не ображатися на спробу тебе образити; злитися чи не злитися, якщо в тебе щось виходить не так, як хотілося. Мить, коли ми гніваємося, – це плата за мить неухважності.

Як виявляється уважність щодо гніву? У такі моменти нам достатньо зрозуміти, що ми починаємо дратуватися, і спитати себе, чи справді нам це необхідно в цій ситуації та **які справжні причини цього стану**? Якщо, стримавшись, ми не відчуваємо себе приниженими і зрозуміємо, що наша справа від цього тільки виграла, трансформація гніву вдалася.

Ми повинні постійно вдосконалювати себе, відстежуючи свою реакцію, стаючи дедалі сильнішими. “За допомогою уваги, стриманості, самов-

ладання мудрець може створити для себе острів, який не затопить жодна повінь”, – йдеться у стародавньому буддистському трактаті “Дхаммапада”.

Наступна якість, яка є запорукою досягнення успіху, – вміння брати на себе ініціативу і **схильність до лідерської поведінки**.

Наскільки м’язи тіла стають сильнішими від їх використання, настільки звичка до ініціативи, як і рішучість, закріплюється відповідно до її застосування.

Специфічною особливістю лідерства є те, що лідер змушений постійно жити “у світлі прожекторів”. І чим би він не займався, його постійно переслідують наслідування й заздрість. На лідера нападають, тому що він лідер, і ті зусилля, які витрачаються на те, щоб зрівнятися з ним, є доказами його лідерства, переваги над іншими.

Справжній лідер притягує ворогів наче магніт. І це характеризує його з найкращого боку, адже вороги – це тінь людини: довжиною тіні можна виміряти значущість її діянь. І якщо ми маємо комусь завдячувати у цьому житті, то насамперед своїм ворогам, адже їх наявність не дає нам можливості розслабитися і допомагає постійно тримати себе у належній формі. Крім того, воюючи проти нас, вороги створюють нам ім’я, а намагаючись знищити нас, тільки озброюють на боротьбу. Н. Макіавеллі писав із цього приводу, що у певні моменти життя фортуна навмисно посиляє нам ворогів для того, щоб здолавши їх, ми, підставленою ними драбиною, піднялися якомога вище. Більше того, якщо життя не “обдаровує” нас ворогами, їх необхідно собі створювати, щоб узявши над ними гору, постати ще у більшій величчі [1]. Справді, що може бути краще за стимул, такий як сильний і розумний ворог! У цьому житті нас чогось навчити можуть дві речі: великі випробування і могутні й талановиті вороги.

Водночас, якщо і треба когось остерігатися у цьому житті – так це друзів. За великим рахунком життя людини – це боротьба з підступами людей; підступи ж друзів особливо небезпечні. Найгірші вороги – з колишніх друзів. Як писав поет М. Некрасов, тієї руки удар смертельний, яка пестила, бо вона б’є по твоїх найвразливіших місцях, які відомі тільки їй. В аспекті сказаного найбільш виграшною позицією для нас буде те, коли ми на сьогоднішніх друзів будемо дивитися як на завтрашніх ворогів, причому найзліших, а з ворогами, навпаки, завжди будемо тримати двері відчиненими для примирення. Така позиція є ознакою сили. “Хто сильний? Той, хто перетворює ворога на друга”, – стверджує Талмуд. Що стосується ворогів, то треба пам’ятати, що той із них, хто шукає наші помилки, корисніший за друга, який з тих чи інших міркувань (переважно корисливих) бажає приховати їх, щоб потім скористатися ними проти нас самих. Коли ж йдеться про справжнього друга, то щоб зробитися ним, він повинен спочатку стати для нас безжальним ворогом, який прискіпливо досліджує в нас всі вразливі місця і попереджає про них як про найбільшу небезпеку.

Заздрість – ще одна з найбільших загроз, які завжди й у всьому супроводжують лідера. Кажуть, що на цій якості базується світ, і якщо йому судилося загинути, то він загине саме від заздрощів.

Так уже створено цей світ: завжди і всюди у людському середовищі домінують заздрість, страх, жадібність, честолюбство і прагнення перевершити. Завжди серед людей знайдуться нікчемні істоти, які жбурлятимуть брудом у тих, чиї здобутки недосяжні для їх розуміння. Не зумівши перевершити або наздогнати лідера, заздрісники намагаються його знецінити чи знищити, чим, до речі, тільки підтверджують його перевагу.

Однак, якщо лідер справжній, він за будь-яких умов залишається лідером. Ті ж, хто спалахує на кожен випад різноманітних кривдників, швидко згасають і знічуються. І навпаки: ненависть супротивника збільшується відповідно до нашої великодушності. Зазвичай люди ненавидять тих, кого не можуть зневажати.

Кращий спосіб помститися супротивнику – не бути схожим на нього, адже він для того і провокує сильніших за себе, щоб у такий спосіб зрівняти їх із собою. І в ту мить, коли ви піддалися на провокацію ворога, це означатиме, що ви заздалегідь програли йому дуель. Краще не реагувати; знехтування – найбільша помста для ворога, а забуття – найкращий спосіб поховати ворога в пороху його нікчемності.

А тепер поговоримо про ті особливі якості, які перетворюють людину на справжнього лідера.

Лідерство формується з багатьох якостей. Серед найважливіших можна назвати віру в себе, моральний вплив, самопожертву, патерналізм (що виявляється у турботі про підлеглих, про їх добробут), ініціативу, рішучість, мужність, наполегливість.

У цьому ряду якостей **впевненість у собі** – найголовніша. Вона ґрунтується, по-перше, на точних знаннях (точні знання нічим неможливо замінити); по-друге, на здатності передавати ці знання іншим; по-третє, на відчутті й усвідомленні своєї переваги над іншими. Ця якість надає лідеру самовладання й витримку.

Якщо впевненість у собі є результатом більш глибоких знань, перевірених часом, то **моральний вплив** ґрунтується на вірі в те, що ви володієте необхідними якостями, і практика відносин з людьми це підтвердила. Щоб набути такого впливу і зберегти його, ви повинні володіти самоконтролем, фізичною витривалістю та моральною силою.

Самоконтроль – одна з декількох основ, з яких виростає сила особистості; він дає можливість поставити своє “Я” на належне йому місце. Як тільки ми навчимося це робити, то зрозуміємо, що **наше “Я” – це засіб нашого самовираження**, а не тиран, якому треба в усьому підкорятися.

Якщо уявити собі портрет людини з **високорозвинутим самоконтролем**, то він вирізняється такими характеристиками, яких людина набуває протягом свого життя: така особистість не підвладна ненависті, страху, ревнощам, помсті, заздрості та іншим руйнівним емоціям. Людина з розвинутим самоконтролем не впадає в екстаз і не виявляє неконтрольований ентузіазм стосовно всього, із чим би вона не стикалася. Така людина не ненавидить тих, з ким не погоджується; навпаки, намагається зрозуміти причину незгоди і здобути із цього вигоду. Вона не дозволяє, щоб її

емоції давали іншим людям владу над нею, наприклад: любов необхідна для щастя, але людина, яка любить так сильно, що її щастя цілком опиняється в руках іншої людини, нагадує вівцю, яка забирається в лігво “добро-го вовка”.

Людина з розвинутим самоконтролем не дозволить собі опинитися під впливом циніка чи песиміста, не дозволить вона й іншому думати за себе. Така людина завжди контролюватиме свої дії та не дозволить їм керувати собою.

Отже, набуття самоконтролю є ключем до управління власним життям.

Разом з тим, лідер повинен мати і моральну мужність – той тип моральної мужності, яка в екстремальних умовах дає можливість не вагаючись триматися обраного курсу дій. Моральна мужність вимагає також, щоб лідер ніс відповідальність за свої дії.

Той, хто прагне до лідерства, зобов’язаний знати добре три речі: себе самого, свою справу і людей, з якими він покликаний працювати над утіленням задуму. Треба вивчити кожного, щоб дізнатися, у чому його сила і в чому слабкість, які його справжні мотиви поведінки, на кого можна сподіватися у важких ситуаціях, а на кого не можна за будь-яких умов.

Необхідно також дізнатися, які ініціативи можна очікувати від кожного, яким чином на нього необхідно вплинути, і як він сам впливає на оточення. Тоді можна спрогнозувати поведінку, яка буде стосовно кожної окремої людини найдоцільнішою. У кінцевому результаті, від того, наскільки лідеру вдасться порозумітися з підлеглими і мотивувати їх на активні та продуктивні дії, великою мірою залежатиме доля їх спільного креативного проекту.

Не менш важливим для лідера є його вміння **добирати і виховувати кадри**, адже як відомо, “кадри вирішують все”.

Про розум лідера судять насамперед за тим, яких людей він до себе наближає, – писав Н. Макіавеллі [1]. Якщо ці люди віддані та здібні, то завжди можна бути впевненим у мудрості лідера, бо він зумів розпізнати їх здібності. Разом з тим, справжній лідер мусить себе оточити і тими людьми, які здатні думати інакше ніж він сам; така стратегія допоможе зважено підходити до вибору того чи іншого варіанта дій і звести помилки до мінімуму. Крім того, це робить можливим подивитися на проблему в іншому контексті та знайти єдине правильне рішення.

Здатність приймати швидкі та тверді рішення – це одна з визначальних особливостей лідера.

Аналіз великої кількості людей показує, що чим краще лідер знає собі ціну, тим легше йому це робити.

Уміння вибрати правильні орієнтири, чітке бачення мети, яка іншим уявляється у вельми туманних контурах або не уявляється зовсім, уміння знаходити елегантні та прості способи вирішення складних проблем, – все це і характеризує справжнього лідера.

Справжній лідер ніколи не дозволяє, щоб його вели за собою інші уторованим шляхом. Він встановлює свої правила гри; завжди та в усьому звітує лише самому собі, бо він один бачить кінцеву мету.

Основний запит сучасної доби – пошук і навчання креативних лідерів, здатних здійснити прорив у розвитку суспільства на найближчий період. Ця проблема набуває особливої значущості, коли людство опиняється у глибокій кризі та шукає виходу із ситуації, що склалася.

Для того щоб це стало можливим, лідер повинен мати у своєму розпорядженні ретельно дібрану та добре підготовлену команду здібних і відданих справі однодумців, які поділяють його ідеї та здатні втілювати їх у життя. Діяльність із реалізації задуманого лідером проекту буде успішною, коли він:

- наділений харизматичністю та користується авторитетом і підтримкою підлеглих;
- має чітко окреслений й обґрунтований широкий фронт змін;
- має сформовані пріоритети діяльності та механізми їх реалізації;
- керується не політичним або ідеологічним критерієм добору кадрів, а професійним.

Цікавий сценарій стратегічного прориву вдалося реалізувати (і не безуспішно) Й. Сталіну в період індустріалізації СРСР напередодні Другої світової війни (див. книгу В. Суворова “Очищення”). Зважаючи на те, що часу залишалось дуже мало – війна наближалася неминуче, Й. Сталін діяв рішуче, не особливо задумуючись над етичним наповненням плану реалізації задуманого.

Сутність сталінської кадрової стратегії зводилася до того, що він шукав і знаходив молодих, талановитих, енергійних, наполегливих, “зубастих”, амбітних молодих людей, справжніх “хижаків” (їх ще називали “висуванцями Сталіна”), піднімав їх угору і ставив перед ними високі завдання (іноді, здавалося, нездійсненні). Людина таким чином перевірялася у конкретній справі; її минуле, анкетні дані, характеристики нікого не цікавили і жодної ролі не відігравали. Якщо, наприклад, через деякий час нездійсненне завдання так і залишилося нездійсненим, людину просто “прибирали”. Система варварська, звичайно, але дієва; за тих обставин вона була вимушеною і доволі ефективною, хоча б тому, що шлях до влади, а отже, і до можливостей самореалізації був відкритий усім, хто виявляв певні здібності. Те, що когось “прибирали”, означало не що інше, як тупиковий напрям розвитку, зрізання гілки, котра не приносить плодів. І той факт, що перед самою війною Й. Сталін знищив значну частину командного складу Червоної армії, пояснювався не тільки маніакальною підозрілістю “вождя народів”, а й, можливо, його невпевненістю в тому, що стара військова еліта, сформована в основному за часів громадянської війни, здатна вирішувати проблеми військового будівництва у нових умовах (цим, можливо, і пояснюється катастрофа перших днів Великої Вітчизняної війни).

Серед усіх якостей, необхідних лідеру для реалізації своєї місії, є така, яку ніщо на світі не може замінити; якість, яка вважається розгадкою успіху, – **наполегливість**.

Нічого героїчного в слові “наполегливість” немає, але характерові людини вона надає такі самі властивості як вуглець сталі.

Сила волі, рішучість і наполегливість, правильно поєднані, стають нездоланими і торують шлях особистості до запланованого успіху. Люди, які досягли великих успіхів, як правило, наполегливі, холоднокровні й вважаються безжалісними та жорстокими, хоча, насправді, вони не більш жорстокі, ніж саме життя; їх безжальність – це лише тверезість розуму, проникливість; їх безжальність – це лише бажання ясності. Такі люди на основі власного досвіду, після тривалих спостережень, дійшли сумного висновку, що істина й успіх завжди знаходяться по той бік умовностей.

Люди, які бажають успіху, завжди бачать тільки необхідність і шукають шляхи досягнення запланованого. Вони добре усвідомили, що сьогодні всі хочуть бачити насамперед успіх, бо успіх сприймається у суспільстві як найвища оцінка вчинків, хай би якими вони були. Слава, успіх – єдина сила, перед якою схиляється світ. “Вже всі Боги померли, залишилися тільки страх перед бідністю та поклоніння успіху”, – писав відомий американський письменник Дж.С. Фіцджеральд.

Разом з тим, бажання успіху, честолюбство перетворюються у деяких із таких людей на вид божевільства, маніакальної пристрасті. Постійна націленість на успіх будь-якою ціною, а також сам досягнутий успіх справляють настільки звужуючий вплив на таких людей, що це перетворює їх на раба успіху, який шукає влади як можливості контролювати інших, замість того, щоб виявляти себе як творець успіху, який шукає можливості радісного застосування своїх можливостей.

Такі люди не усвідомлюють того, що справжній лідер покликаний не владарювати (хоча без цієї навички не обійтись), а служити відповідно до тієї місії, яка на них покладена їх долею, або конкретним збігом обставин.

Якщо наполегливість – запорука успіху, то брак наполегливості – одна з головних причин людських невдач. Недостатня наполегливість – загальна слабкість більшості людей. Але цю слабкість можна подолати за допомогою зусиль. І легкість, з якою можна подолати свою нерішучість, визначається лише силою бажання. Слабкі бажання приносять слабкі результати, так само, як невеликий вогонь дає мало тепла. Якщо ви виявили, що вам бракує наполегливості, сильніше розпалюйте вогонь свого бажання.

Небагато людей на власному досвіді осягають необхідність наполегливості. Це насамперед ті, хто завжди сприймає поразку лише як тимчасовий стан, як стимул до більш значних зусиль.

Головна причина поразок – зупинка після першої невдачі, хоча невдача для справжньої особистості – це як подарунок життя, можливість зробити щось по-справжньому вартісне або принаймні краще, ніж це було зроблено до цього. Сама собою невдача тільки виявляє перед нами силу

наших бажань. Люди, які справді досягли успіху, на всі проблеми, що виникали у їх житті, дивилися як на виклик, котрий змушує долати самих себе. Такі люди, зазнаючи невдачі, складали та реалізовували новий план, створювали для проблеми новий контекст, який допомагав побачити її в новому світлі й, розглянувши нову інформацію й альтернативи, вибрати належний варіант дій. Одним людям поразки несуть загибель, інших пробуджують до життя. Перевага останніх полягає в тому, що вони здатні перетворити поразку на перемогу – і в цьому їх справжня сила.

Другою умовою успішного вирішення проблеми є **розкріпачення мислення**, що тісно пов'язане з попередньою умовою. Розкріпачення мислення означає, що індивід висуває не один, а декілька варіантів вирішення ситуацій, якщо навіть деякі з них здаються на перший погляд божевільними.

Наступна вимога – за будь-якого розвитку подій намагатися зберігати позитивний настрій. Гарний настрій майже завжди проблему перетворює на проект і стимулює творчий процес.

Психологи стверджують: дуже часто ми наперед знаємо відповіді на свої запитання, але у зв'язку з нашою негативною емоційною залученістю до проблеми (коли негативні емоції спочатку заповнююють, а потім і зовсім отруюють наш розум) ми не можемо знайти ефективне рішення. Та коли нам вдається подолати наші емоції, відновити не затьмарений спокій розуму, тоді ми здатні більш об'єктивно оцінити ситуацію, звільнитися від емоційної долученості й запропонувати безліч ідей, з яких хоча б одна обов'язково буде ефективною у плані вирішення проблеми.

Отже, людина досягає успіху зовсім не внаслідок удачі. Єдина удача, на яку вона може розраховувати, – це удача, організована нею самою. Удача завжди приходить до наполегливих і терпеливих. Терпіння – головна перевага людини. Всі її сили – це суміш часу і терпіння. Саме за допомогою терпіння досягається бажана ціль.

Якщо запитати людей, чого вони хочуть понад усе, більшість із них не зможе відповісти, тоді як удача й успіх відгукуються тільки до тих, у кого є певний план, постійна наполегливість і нездоланне бажання досягти поставленої мети (варто зазначити, що люди взагалі поділяються на дві категорії: на тих, хто готовий на все заради своєї мети, і решту інших).

Успіх – це послідовне досягнення визначених особистих цілей, до яких людина ставить серйозно.

Отже, щоб рухатися назустріч успіху, необхідно заздалегідь продумати маршрут, який становить систему послідовних дієвих кроків у складному і тривалому процесі досягнення поставленої мети.

Крок перший: перерахуйте свої цілі, все, що ви хочете отримати, до чого хочете прийти, і зазначте, які із цілей потребують від вас більш кваліфікованих умінь або кращої освіченості.

Крок другий: розставлення пріоритетів; визначте, яка із цілей має найбільше значення і потребує докладання негайних зусиль, а який з маршрутів може почекати до кращих часів.

Крок третій: призначте термін. Тепер поділіть цілі, що залишилися, за трьома категоріями: довгострокові, проміжні та найближчі. Зверніть увагу, що проміжні та найближчі цілі простягають день за днем ланцюжок до вашої остаточної життєвої мети.

Крок четвертий: установіть черговість – який успіх стане сходинкою для подальших успіхів. Побудуйте з ваших цілей драбину успіху.

Крок п'ятий: складіть конкретний план дій з реалізації запланованого.

Крок шостий: поставте нову мету.

Одна з пасток, у яку потрапляє більшість людей, полягає в тому, що досягнувши певної мети, вони зупиняються і починають “спочивати на лаврах”. Це називається застоєм. Щоб цього уникнути вам необхідно накреслити собі новий маршрут ще до того, як ви досягнете остаточного результату на старому (більшість людей відчувають емоційний спад у мить, коли досягають мети).

Основна передумова успіху – бурхливе і пекуче бажання досягти його. Без бажання не виникає рішучості, а без рішучості не буде стимулу діяти. Складіть план штурму; ваш план війни – боротьба з негативом усередині вас, з вашим “я не зможу”. “Найбільший ворог ховається там, де ми найменше могли б його шукати”, – писав славетний римський полководець Юлій Цезарь. Мало хто з нас здогадується, що цей підступний ворог ховається не де-небудь, а в нас самих, у наших вадах і пороках, які ми зазвичай не можемо бачити, а якщо і бачимо їх у собі, то старанно замовчуємо, щоб це не заважало нам дрімати на “подушці” ілюзій і самоомани; саме це у першу чергу і стоїть на заваді на шляху до успіху. “В шахматах лише тоді можна стати справжнім майстром, коли пізнаємо свої слабкості й помилки. Так само і в житті”. Над цими словами великого російського шахматиста О. Альохіна варто замислитися.

І останнє, про що хотілося б згадати: щоб досягти успіху, необхідно діяти розважливо та цілеспрямовано, і з невтомною постійністю. Необхідно також пам'ятати: той, хто твердо вірить у силу і напрям своїх бажань, рано чи пізно обов'язково зустріне свій успіх. Успіх завжди тягнеться до людей, свідомість яких уже підготовлена до нього (про таких людей кажуть, що вони заряджені на успіх): тоді він лине до такої людини так само невпинно, як річка прямує до моря.

Список використаної літератури

1. Макиавелли Н. Государь / Н. Макиавелли. – М. : Художественная литература, 1982. – 504 с.
2. Русинка І.І. Психологія : навч. посіб. / І.І. Русинка. – 2-ге вид., перероблене і доповнене. – К. : Знання, 2011. – 407 с.
3. Русинка І.І. Роль курсу “Психологія” у підготовці студентів до успішної професійної / І.І. Русинка // Вища школа. – 2012. – № 8. – С. 42–52.
4. Спиваковский В. Если хочешь быть богатым и счастливым, не ходи в школу / В. Спиваковский. – К. : Гранд, 1990.
5. Уилсон Р.А. Психология эволюции / Р.А. Уилсон. – К. : Янус, 1998. – 155 с.

6. Хилл Н. Закон успеха. Думай и богатей / Н. Хилл. – Екатеринбург : Хитур, 2001. – 704 с.
7. Хохель С.О. Секреты победителя: Книга развития личных качеств / С.О. Хохель. – СПб. : Невский проспект, 2000. – 192 с.
8. Хохель С.О. Уроки процветания. Книга развития качеств творца успеха / С.О. Хохель. – СПб. : Невский проспект, 2000. – 192 с.
9. Хохель С.О. Пробуждения новых возможностей / С.О. Хохель. – СПб. : Невский проспект, 2001. – 154 с.

Русинка И.И. Воспитание определенных качеств личности как залог достижения ею жизненного успеха

Рассматривается проблема приобретения личностью необходимых качеств и умений выходить за пределы прежних парадигм, смело исследовать собственные интересы и стремиться успешно их реализовывать.

Ключевые слова: успех, личность, возможности, развитие, качества, умения, мышление, самостоятельность.

Rusynka I. Education of certain personality traits as a key achievement of her life success

The problem of acquiring individual qualities and skills necessary to go beyond the old paradigms easily explore their own interests and seek to implement them successfully.

Key words: success, personality, capabilities, development, quality, skill, thinking, independence.